

# Tujerodni vedež za izmenjavo izkušenj o odstranjevanju tujerodnih vrst

Besedilo: Jana Kus Veenliet Foto: arhiv Zavoda Symbiosis, so. p.

S povečevanjem zavedanja negativnega vpliva invazivnih tujerodnih vrst se tudi v Sloveniji povečuje število akcij za njihovo odstranitev. Nekatere aktivnosti so usmerjene v obvladovanje tujerodnih vrst, ki so še na začetku širjenja, in želimo z njimi doseči popolno izkoreninjenje teh vrst. Tak primer je rastlina orjaški dežen, za katerega so prve akcije odstranjevanja stekle že leta 2011. Pri njegovem obvladovanju smo za zdaj razmeroma uspešni, saj smo orjaški dežen že izkoreninili na šestnajstih lokacijah, na enajstih pa aktivnosti še potekajo.

Še mnogo več je akcij odstranjevanja invazivnih tujerodnih vrst, ki so sicer pri nas že splošno razširjene, a jih odstranjujemo lokalno, na naravovarstveno pomembnih območjih. S takimi ukrepi učinkovito blažimo negativne vplive tujerodnih vrst, še posebej kadar gre za tujerodne rastline, ki spreminjajo strukturo habitata in negativno vplivajo na domorodne živalske ali rastlinske vrste. Tak primer so akcije Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije, katerega člani na savskih prodih že več let odstranjujejo kanadsko in orjaško zlato rozgo, da bi preprečili negativne vplive na metulja deteljinega modrina.

Večji del projekta LIFE ARTEMIS je posvečen vzpostavitvi sistema zgodnjega obveščanja in hitrega odzivanja na tujerodne vrste v gozdovih. Gre za določitev jasnih korakov obvladovanja tujerodnih vrst, s čimer pospešimo procese od sporočanja opažanja invazivne tujerodne vrste do izvedbe ukrepov za njihovo odstranitev. Krajši kot je proces, nižji bodo stroški odstranitve, saj se z naraščanjem populacije tujerodne vrste hitro povečujejo tudi stroški odstranitve. V okviru projekta potekajo tudi aktivnosti za odstranitev tujerodnih rastlin na območju Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib.

Če želimo biti pri obvladovanju tujerodnih vrst uspešni, se moramo odstranjevanja lotiti s primernimi metodami, ki pa so odvisne od značilnosti tujerodne vrste, terena, kjer odstranjujemo, pa tudi različ-



Odstranjevanje orjaškega dežena (*Heracleum mantegazzianum*) v Ljubljani junija 2012.

nih zakonskih omejitev. Kljub vse večjemu številu akcij za obvladovanje invazivnih tujerodnih vrst smo opažali, da so informacije o tem zelo razpršene, izvajalci pa nepovezani. Zato smo v sklopu projekta zasnovali platformo, ki smo jo poimenovali *Tujerodni vedež* in deluje v sklopu spletne strani <http://www.tujerodne-vrste.info>. Sporočevalci se morajo na spletni strani najprej registrirati, po administratorjevi odobritvi pa izpolnijo vnosni obrazec, dodajo fotografije ali morebitne priloge ter informacije posredujejo na spletno stran. Sporočilo pregleda administrator ter ga nato objavi na spletni strani. Informatorji lahko kasneje, če pridobijo nove izkušnje, svoja sporočila tudi sami posodobijo.

Poleg metode odstranjevanja tujerodnih vrst s spletnim obrazcem zbiramo tudi nekatere druge informacije. Zelo pomem-

ben podatek je ocena informatorja o učinkovitosti metode. Pomembne so tako metode, ki so se izkazale za učinkovite, kot tudi tiste, ki niso dale zelenih rezultatov. S tem lahko preprečimo, da bi druge ekipe poskušale odstranjevanje z metodami, ki se niso izkazale za učinkovite. Poleg teh informacij nas zanima še, kaj je bilo narejeno z ostanki tujerodnih vrst, okvirna ocena stroškov in viri financiranja. Informator lahko sporočilo pripne dve fotografiji ter en dokument (npr. poročilo).

Sporočila, ki jih v *Tujerodni vedež* posredujejo informatorji, so na spletni strani urejena po vrstah, pri nekaterih pa smo dodali tudi povezave do uporabnih napotkov za odstranjevanje tujerodnih vrst iz tujine. Poseben sklop vsebuje tudi napotke za organizatorje akcij odstranjevanja tujerodnih vrst. V Sloveniji področje odstranjevanja tujerodnih vrst še ni ustrezno sistemsko urejeno, saj podzakonski akt, ki bi to urejal, še ni bil sprejet. To ne pomeni, da aktivnosti ne moremo izvajati, vendar je potrebnega nekaj več dela za pridobitev vseh soglasij in dovoljenj.

Sredstva za odstranjevanje tujerodnih vrst v Sloveniji so zelo omejena in žal vse kaže, da bodo v prihodnjih letih še bolj. Zato je pomembno, da si z izmenjavo izkušenj čim bolj olajšamo delo in z omejenimi sredstvi dosežemo čim boljše rezultate. ✨

V *Tujerodnem vedežu* smo do zdaj zbrali opise metod odstranjevanja za prvih 11 tujerodnih vrst. Za zdaj so med temi le rastline. Vabimo tudi druge izvajalce aktivnosti odstranjevanja tujerodnih rastlin ali živali, da se pridružite informatorjem, se registrirate na <https://www.tujerodne-vrste.info/tujerodnivedez/informatorji> ter nam posredujete svoje izkušnje.



Odstranjevanja kudzuja (*Pueraria montana* var. *lobate*) v Dekanah. Levo stanje pred prvo odstranitvijo (september 2018) in desno po drugem odstranjevanju (maj 2020). Razlika je očitna.